

Operacja pn. „Gospodarstwa rodzinne w dobie globalizacji”

Tytuł warsztatu:

„AGROEKOLOGIA szansą na rozwój gospodarstw rodzinnych w świetle koncepcji Europejskiego Zielonego Ładu”

Autor: *prof. dr hab. Mariusz Matyka*

10.09.2020

Instytucja odpowiedzialna za treść: Krajowa Rada Izb Rolniczych

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i
Rozwoju Wsi

Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

AGROEKOLOGIA - *ekologia rolnicza*

Dział ekologii zajmujący się badaniem współzależności między organizmami w uprawach rolniczych i ogrodniczych a środowiskiem ich rozwoju. Bada wpływ zabiegów agrotechnicznych na liczebność różnych populacji agrocenoz oraz stan środowiska przyrodniczego.

Sednem agroekologii jest pogląd, że systemy rolne powinny naśladować poziom bioróżnorodności i funkcjonowanie naturalnych ekosystemów.

Wzrastająca świadomość negatywnego wpływu na środowisko i zanieczyszczeń powodowanych przez rolnictwo przemysłowe doprowadziła do zacieśnienia współpracy pomiędzy **agronomią a ekologią** w poszukiwaniu bardziej **zrównoważonego modelu rolnictwa**.

Rolnictwo vs środowisko

Problem nieracjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi dotyczy w równym stopniu różnych sfer działalności człowieka, w tym także rolnictwa.

Druga połowa XX w. ujawniła, szczególnie w Europie Zachodniej, krytykę podejścia, w którym uwzględniany był tylko rachunek ekonomiczny.

Degradacja środowiska przyrodniczego spowodowana wzrostem intensywności produkcji i zagrożenie bezpieczeństwa żywności to tylko niektóre zjawiska ukazujące potrzebę zmiany podejścia do problematyki rolnictwa.

Źródło: Maciejczak M.: Zeszyty Naukowe SGGW. Ekonomia i Organizacja Gospodarki Żywnościowej. 2010, 85: 19-34

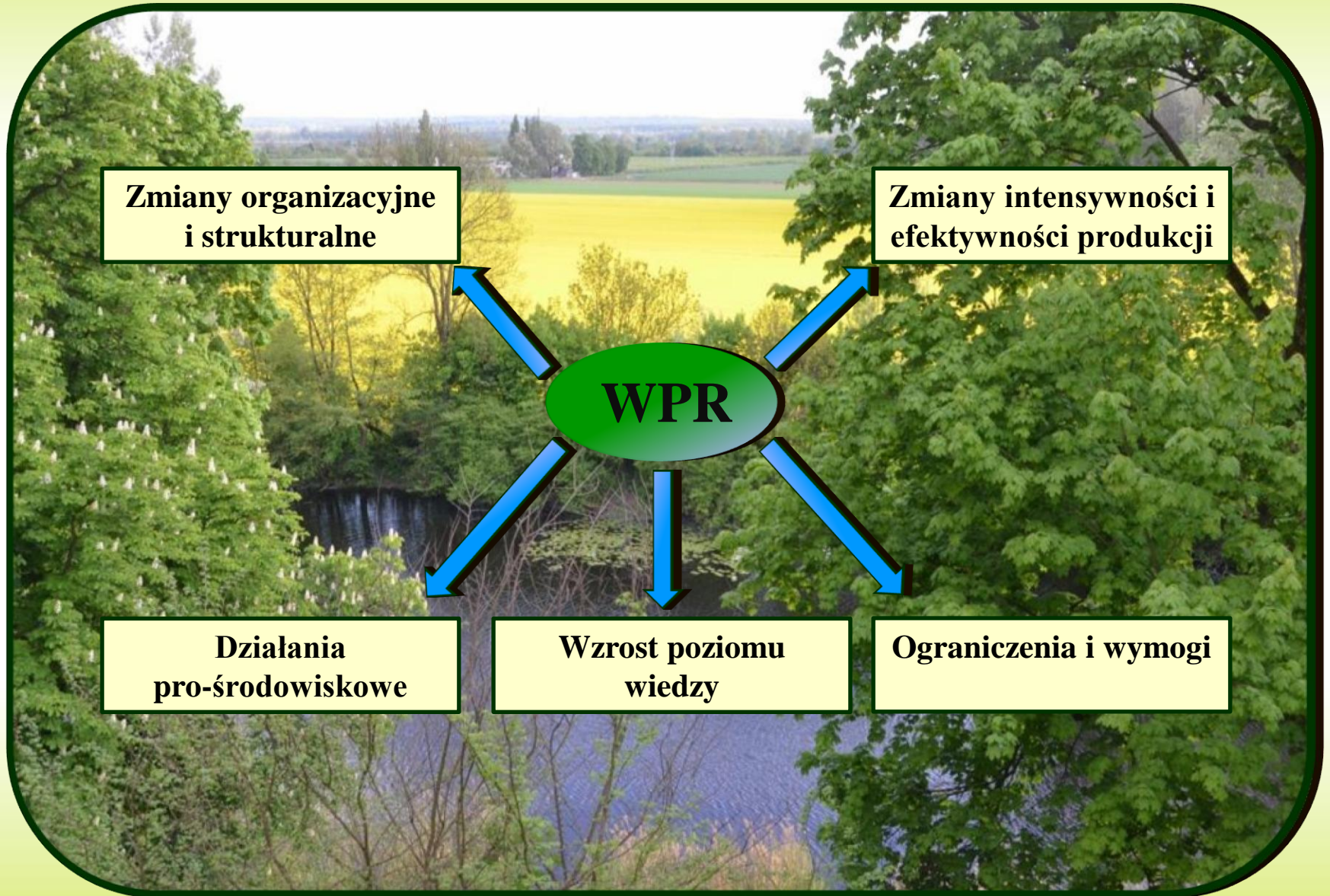

Źródło: <https://permaculturenews.org/2014/05/10/woes-industrial-agriculture/>

Środowiskowe cele WPR

Ukierunkowanie WPR na realizację celów środowiskowych wpisuje się w zasadę zrównoważonego rozwoju, której celem w przypadku rolnictwa jest dążenie do uzyskiwania stabilnej i opłacalnej ekonomicznie oraz akceptowalnej społecznie produkcji w sposób niezagrożający środowisku przyrodniczemu.

Mechanizmy oddziaływania WPR na środowisko

Agenda ONZ

na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i celów zrównoważonego rozwoju

Nie ulega wątpliwości, że podstawowy paradygmat dalszego rozwoju UE, w tym również WPR, **będzie opierać się na zasadach zrównoważenia.**

Realizacja tego celu będzie wiązać się m.in. z wdrożeniem 17 celów zrównoważonego rozwoju zawartych w rezolucji ONZ „Przekształcanie naszego świata: Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju – 2030”.

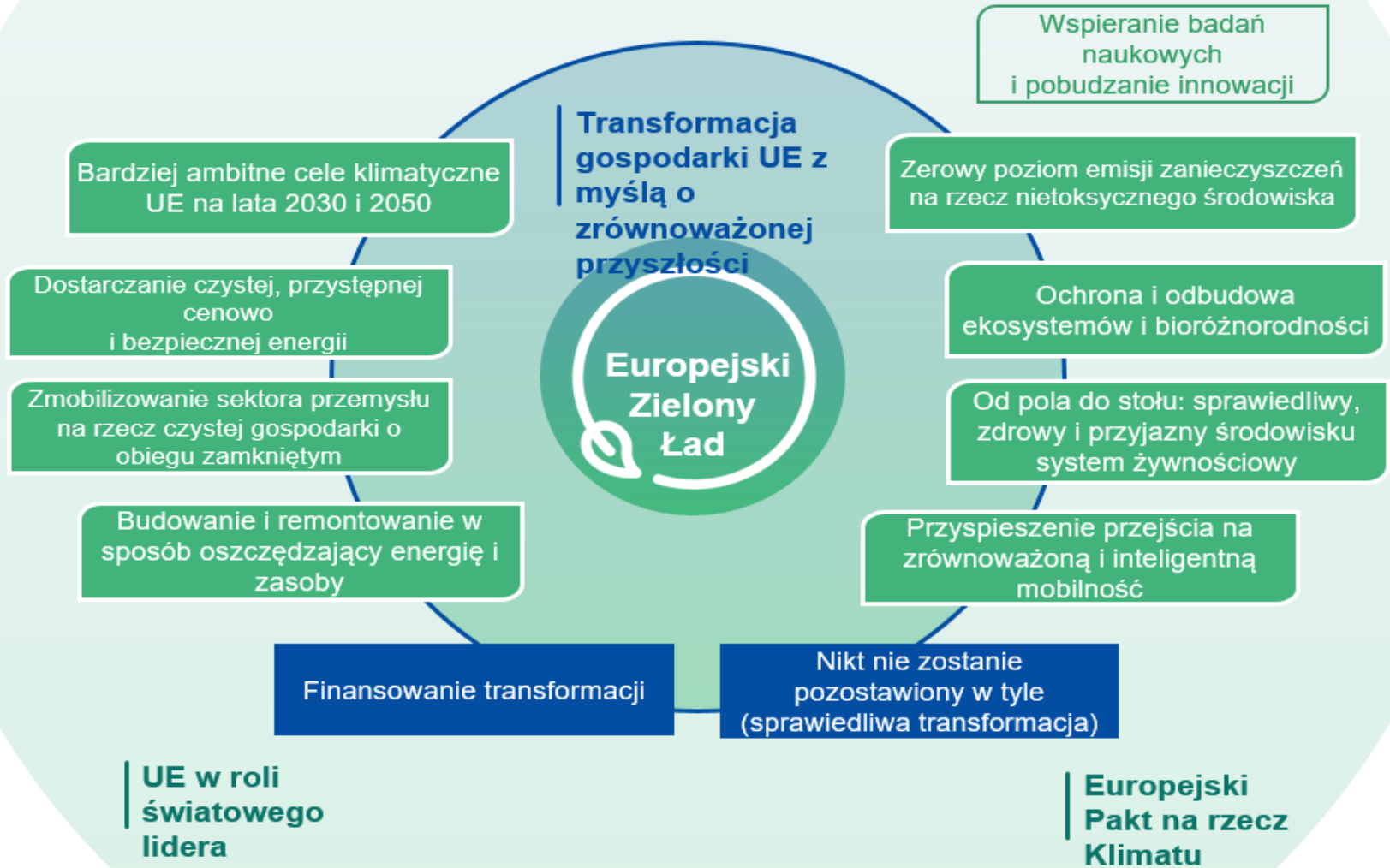

Europejski Zielony Ład

- Jest to nowa strategia na rzecz wzrostu, której celem jest **przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto** i w ramach której **wzrost gospodarczy będzie oddzielony od wykorzystania zasobów naturalnych.**
- Jej celem jest również **ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego UE oraz ochrona zdrowia i dobrostanu obywateli przed zagrożeniami i negatywnymi skutkami związanymi ze środowiskiem.** Transformacja ta musi przebiegać zarazem w **sprawiedliwy i sprzyjający włączeniu społecznemu sposób.**

Dzięki wspólnemu działaniu UE jest w stanie przestawić swoją gospodarkę i społeczeństwo na nowe tory, dążąc do większej zrównoważoności.

Europejski Zielony Ład

OD POLA DO STOŁU

stworzenie sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego środowisku systemu żywnościowego

~Założenia~

- Europejska żywność słynie z bezpieczeństwa, bogactwa w wartości odżywcze i wysokiej jakości. Powinna również stać się światowym standardem zrównoważoności.
- **Wszystkie podmioty działające w żywnościowym łańcuchu wartości stoją przed nowymi możliwościami.** Nowe technologie i odkrycia naukowe połączone z rosnącą świadomością społeczną i popytem na zrównoważoną żywność przyniosą korzyści wszystkim.
- **Europejscy rolnicy i rybacy mają do odegrania kluczową rolę w procesie transformacji.** Działania prowadzone w ramach strategii „od pola do stołu” mające na celu przeciwdziałanie zmianie klimatu, ochronę środowiska i zachowanie bioróżnorodności zostaną zintensyfikowane.
- Plany strategiczne (m.in. WPR) będą musiały odzwierciedlać **bardziej ambitne cele obejmujące znaczące ograniczenie stosowania chemicznych pestycydów i zagrożeń z nimi związanych, jak również stosowania nawozów i antybiotyków.**
- Strategia „od pola do stołu” przyczyni się również do **osiągnięcia gospodarki o obiegu zamkniętym.**

OD POLA DO STOŁU

stworzenie sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego środowisku systemu żywnościowego

~Cele~

Celem UE jest zmniejszenie **śladu środowiskowego i klimatycznego** unijnego systemu żywnościowego oraz wzmocnienie jego **odporności**, zapewnienie **bezpieczeństwa żywnościowego** w obliczu zmiany klimatu i utraty różnorodności biologicznej oraz bycie liderem globalnej transformacji w kierunku konkurencyjnej zrównoważoności od pola od stołu i tworzenia nowych możliwości.

Działania:

- **Zapewnienie zrównoważonej produkcji żywności.**
- **Zapewnianie bezpieczeństwa żywnościowego.**
- **Pobudzanie zrównoważonych praktyk w zakresie przetwórstwa spożywczego, sprzedaży hurtowej i detalicznej, hotelarstwa i gastronomii.**
- **Promowanie zrównoważonej konsumpcji żywności oraz ułatwienie przejścia na zdrową i zrównoważoną dietę.**
- **Ograniczenie strat i marnotrawienia żywności.**
- **Zwalczanie fałszowania żywności w łańcuchu dostaw żywności.**

OCHRONA I ODBUDOWA EKOSYSTEMÓW I BIORÓŻNORODNOŚCI

~Założenia~

- **Ekosystemy pełnią niezbędne funkcje, zapewniając żywność, słodką wodę, czyste powietrze i schronienie.**
- **W strategii na rzecz bioróżnorodności zostaną wskazane szczególne środki umożliwiające realizację zakładanych zamierzeń.**
- **Wszystkie unijne polityki powinny się przyczyniać do zachowania i odbudowy kapitału naturalnego Europy.**
- **W wyniku zmiany klimatu ekosystemy leśne znalazły się pod presją, która stale rośnie. Aby UE mogła osiągnąć neutralność klimatyczną i zdrowe środowisko naturalne, należy poprawić jakość obszarów leśnych w UE i zwiększyć ich powierzchnię.**
- **Do głównych celów nowej strategii leśnej UE należeć będzie skuteczne zalesianie oraz ochrona i rekultywacja lasów w Europie.**

ZEROWY POZIOM EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ NA RZECZ NIETOKSYCZNEGO ŚRODOWISKA

~Założenia~

- **Zapewnienie nietoksycznego środowiska wymaga większych wysiłków, by zapobiec powstawaniu nowych zanieczyszczeń, jak również działań mających na celu redukcję i usunięcie istniejących zanieczyszczeń. Z myślą o rozwiązaniu tych powiązanych problemów Komisja przyjmie w 2021 r. plan działania na rzecz **eliminacji zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby.****
- **Należy odtworzyć naturalne funkcje wód powierzchniowych i gruntowych.**
- KE proponuje wzmocnienie przepisów dotyczących **monitorowania i modelowania jakości powietrza oraz planów jego ochrony.**
- Komisja przedstawi **strategię w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności.**

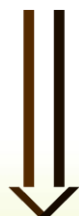

WPR 2020-2027 = wyższe ambicje środowiskowe

**Zielona architektura:
nowy sposób myślenia**

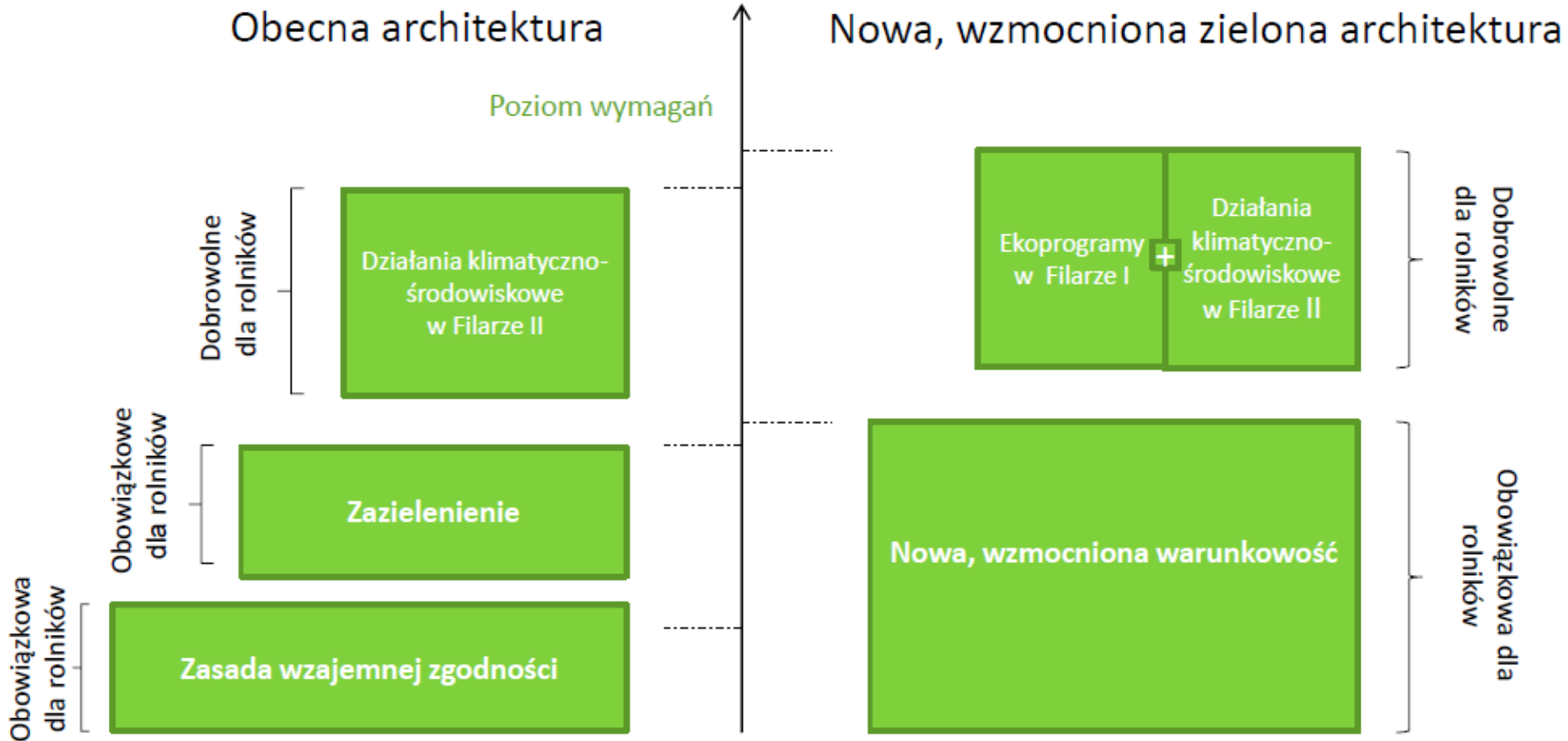

nowy sposób pracy

nowy kształt WPR

Schemat zielonej architektury

Działania środowiskowe – I i II filar WPR

I filar WPR

- **Ekoprogramy** – **NOWY** rodzaj płatności bezpośrednich

II filar WPR

- **Zobowiązania środowiskowe, klimatyczne i inne w dziedzinie zarządzania**, m.in. zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne, ekologiczne, dotyczące dobrostanu zwierząt, ochrona zagrożonych zasobów genetycznych roślin i zwierząt i in.
- **Płatności z tytułu niekorzystnych warunków na specyficznych obszarach** - płatności Natura 2000 i płatności RDW
- **Działania leśne**, m.in. zalesianie gruntów, inwestycje służące zagwarantowaniu i poprawie ochrony lasu i jego odporności
- **Płatności z tytułu ograniczeń naturalnych lub innych ograniczeń specyficznych (ONW)**

Finansowanie ochrony środowiska i klimatu

30 % środków z II filara WPR na środowisko

*Zobowiązania środowiskowe,
klimatyczne*

*Płatności z tytułu gospodarowania na
obszarach Natura 2000 lub objętych
Ramową Dyrektywą Wodną*

*Inne działania realizujące cele
środowiskowo - klimatyczne np.
inwestycje*

Płatności ONW - nieuwzględnione

40 % środków I i II filara WPR na klimat

**Działania środowiskowe
II filaru
100%**

**ONW
40 %**

I Filar

**Ekoprogramy –
100%**

**Podstawowe wsparcie
dochodu
i uzupełniające
wsparcie dochodu
(= płatności
redystrybucyjne i dla
młodego rolnika) – 40%**

Dziękuję za uwagę!

Odwiedź portal KSOW – <http://ksow.pl>

Zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

